

سازمان جهاد کشاورزی استان فارس

معاونت بهبود تولیدات دامی

مدیریت امور طیور، زنبور عسل و کرم ابریشم

مرکز تکثیر و اصلاح نژاد مرغ بومی

مزرعه اصلاح نژاد مرغ بومی شمس آباد مرودشت و مزرعه تکثیری مرغ بومی کفدهک خرامه

گردآورنده و تنظیم مطالب: محمدعلی لغوی

پائیز ۱۳۹۷

سرشناسه	لغوی، محمدعلی، ۱۳۴۵-	موضوع: ماکیان ایران فارس اصلاح نژاد
عنوان و نام پدیدآور	سی سال فعالیت مرکز تکثیر و اصلاح نژاد مرغ بومی فارس در یک نگاه/ گردآورنده و تنظیم مطالب محمد علی لغوی، [تهیه کننده] سازمان جهاد کشاورزی استان فارس، معاونت بهبود تولیدات دامی، مدیریت امور طیور، زنبور عسل و کرم ابریشم.	موضوع: Poultry Breeding Iran Fars
مشخصات نشر	شیراز: ایران کبیر، ۱۳۹۸.	موضوع: مرغ داری - ایران - فارس - آمار
مشخصات ظاهری	۸۳ص: مصور (رنگی) / نمودار (رنگی).	موضوع: Poultry industry - Iran - Fars - Statistics
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۵۰۰-۰۰۶-۴	شناسه افزوده: سازمان جهاد کشاورزی استان فارس، معاونت بهبود تولیدات دامی
وضعیت فهرست نویسی: فیبا		شناسه افزوده: سازمان جهاد کشاورزی استان فارس، مدیریت امور طیور، زنبور عسل و کرم ابریشم
موضوع	سازمان جهاد کشاورزی استان فارس، مرکز تکثیر و اصلاح نژاد مرغ بومی	رده بندی کنگره: SF۴۸۸
موضوع	مرغ داری - ایران - فارس	رده بندی دیویی: ۳۳۸/۱۷۶۵۰۹۵۵
موضوع	Poultry industry Iran Fars	شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۵۲۲۹۵

عنوان	سی سال فعالیت مرکز تکثیر و اصلاح نژاد مرغ بومی فارس در یک نگاه	انتشارات ایران کبیر، شیراز خیابان باغ تخت جنب بانک ملی ساختمان حافظ
گردآورنده و تنظیم مطالب	محمد علی لغوی	تلفن: ۰۷۱-۳۲۲۷۱۷۶۹
تهیه کننده	سازمان جهاد کشاورزی استان فارس	شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۰۰-۰۰۶-۴
نشانی	شیراز - بولوار آزادی نبش خیابان ارم	توبت چاپ: اول
تلفن	۰۷۱-۳۲۲۷۲۱۸۰-۸	سال انتشار: ۱۳۹۸
دورنگار	۰۷۱-۳۲۲۹۹۰۳۹	تعداد نسخه: ۱۵۰
		چاپ و نشر: بورسهراب

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۸	 افزایش جمعیت و وضعیت مواد غذایی
۸	 اهمیت پرورش طیور
۸	 تاریخچه اهلی شدن مرغ
۹	 پرورش مرغ بومی و مزایای آن
۹	 وضعیت مرغ بومی در کشور
۱۰	 برنامه بهبود و توسعه مرغ بومی
۱۱	 اهداف برنامه بهبود و توسعه تولیدات مرغ بومی
۱۲	 مراکز اصلاح نژاد مرغ بومی در کشور
۱۳	 مراکز مرغ مادر (تکثیری) بومی
۱۳	 مراکز ترویجی مرغ بومی
۱۳	 اصلاح نژاد و تکثیر مرغ بومی در استان فارس
۱۳	 مقدمه
۱۷	 تأسیسات و امکانات مرکز مرغ بومی فارس
۱۹	 مراحل فعالیت اصلاح نژاد مرغ بومی در هر نسل، رאיستگاه، اصلاح نژاد مرغ بومی شمس آباد مرودشت...
۱۹	 مرحله اول (کارخانه جوجه کشی)
۲۲	 مرحله دوم (سالن دوره پرورش)
۲۲	 مرحله سوم (سالن دوران تولید یا رکوردگیر)
۲۴	 مرحله چهارم (سالن نسل گیری)
۲۷	 روند انجام عملیات اصلاح نژادی (تحقیقاتی) در مرکز مرغ بومی فارس (از نسل اول تا نسل ۴)
۲۷	 انواع نرم افزارهای استفاده شده جهت ثبت اطلاعات اصلاح نژادی و عملکرد تولیدی مرغ بومی
۲۸	 روش ها و شاخصهای مختلف انتخاب مرغ و خروس
۲۸	 روش یک مرحله ای
۲۸	 نسل اول تا نسل ششم
۲۸	 نسل هفتم تا نسل دوازدهم
۲۹	 روش دو مرحله ای
۲۹	 نسل سیزدهم تا چهاردهم
۲۹	 نسل پانزدهم تا نسل بیست و چهارم

فهرست مطالب

انواع سیستم های پرورشی مرغ و خروس های گله اصلاح نژادی مرکز فارس (مزرعه شمس آباد)	۲۹
در دوران تولید در نسلهای مختلف	۲۹
نسل اول تا نسل دوازدهم	۲۹
در نسل سیزدهم	۳۰
نسل چهاردهم تا نسل فعلی (نسل بیست و پنجم)	۳۰
روش های مختلف جفت گیری مرغ و خروس های گله اصلاح نژادی در دوران تولید	۳۰
جفت گیری طبیعی در سیستم قفس	۳۰
جفت گیری به روش تلقیح مصنوعی در سیستم قفس	۳۰
جفت گیری به روش تلقیح مصنوعی در قفس و جفت گیری طبیعی در سیستم پن بند	۳۰
جفت گیری به روش تلقیح مصنوعی در سیستم پن بند	۳۰
توزین وزن زنده به روش اصلاح نژادی مرغ بومی	۳۰
وزن کشی در سنین ۱ و ۱۱ هفتگی	۳۰
در نسل اول	۳۰
از نسل دوم تا نسل ششم	۳۰
در نسل های هفتم و هشتم	۳۱
از نسل نهم به بعد	۳۱
وزن کشی در سن یک روزگی	۳۱
وزن کشی مرغ ها هنگام بلوغ (اولین روز تخم گذاری)	۳۱
محاسبه پارامترها و ضرائب اقتصادی	۳۲
انواع شماره شناسایی مرغ و خروس های گله اصلاح نژادی در دوره رشد و دوران تولید	۳۲
شماره شناسایی پنج رقمی	۳۲
شماره شناسایی نه رقمی	۳۳
صفات و فاکتورهای ثبت شده به عنوان رکورد	۳۴
روش های تبادل اطلاعات با مشاور طرح	۳۵

مقدمه

وجود مرغ اهلی از ۳۲۰۰ سال قبل از میلاد مسیح در هندوستان به اثبات رسیده و حدود ۱۰۰۰ سال قبل از میلاد مسیح همراه با مهاجرت اقوام آریائی به فلات ایران وارد شده است و اقوام ساکن از آن بهره برداری کرده اند. پرورش طیور به ویژه مرغ بومی، شغلی امروزی نیست. این حرفه از گذشته های دور در ایران رایج بوده است. خانواده های روستائی و عشایری با نگهداری تعدادی مرغ برای استفاده از گوشت و تخم مرغ، بخشی از نیازهای افراد خانواده را برطرف می نمودند. همچنین مقدار مازاد مرغ و تخم مرغ تولیدی را به بازار عرضه می نمودند. پرورش مرغ بومی بعنوان یکی از مشاغل خانگی در روستاها همواره مطرح بوده و به سرمایه کمی نیاز دارد و از فروش گوشت و تخم آن درآمد خوبی می توان به دست آورد. هرچند مرغهای بومی در روستا معمولاً به دلائل بهداشتی، تغذیه ای و ژنتیکی راندمان تولید کمی دارند، اما نقش آنها در اقتصاد و تنوع روستائیان بسیار پررنگ بوده لذا از یک سوی، گسترش حرفه پرورش مرغ بومی می تواند بخشی از مشکلات مانند نبودن بومهای تغذیه ای، اشتغال و درآمد روستائیان را برطرف نموده و از سوی دیگر، طیور بومی به عنوان ذخیره ژنتیکی کشور مطرح بوده و نگهداری آنها از نظر حفظ تنوع زیستی و تنوع ژنتیکی به عنوان سرمایه ملی و استراتژیک بسیار با اهمیت است. لذا در همین راستا وزارت جهاد کشاورزی به منظور دسترسی به دو هدف عمده

۱- جلوگیری از انقراض نسل مرغ بومی با افزایش تراکم جمعیت مرغ بومی در روستاها

۲- افزایش پتانسیل تولیدی مرغان بومی، نسبت به اجرای طرح ملی تکثیر و اصلاح نژاد مرغ بومی در برخی از استانها در سطح کشور از جمله استان فارس اقدام شده که در این مجموعه مراحل اجرای طرح مذکور در مرکز تکثیر و اصلاح نژاد مرغ بومی سازمان جهاد کشاورزی استان فارس در بیش از سه دهه فعالیت، به اختصار شرح داده شده است و همچنین نتایج و عملکرد حاصل در قالب جداول و نمودار آورده شده است.

در تهیه این کتاب ضمن تشکر ویژه از معاونت محترم بهبود تولیدات دامی، آقای مهندس سید عبدالله جزایری و مدیریت محترم امور طیور، زنبور عسل و کرم ابریشم فارس آقای مهندس علی رستگار که در طی نگارش این کتاب با استفاده از نقطه نظرات ارزنده ایشان موجبات ارتقاء کیفی مطالب فراهم گردید، از زحمات سایر بزرگواران آقایان مهندس عبدالرضا اسماعیلی، مهندس فردین بهجانی، مهندس محمدرضا رستگار و سرکار خانم مرجان نماینده که به ترتیب در بازخوانی و صفحه بندی مطالب، تهیه مقدمه، امور کامپیوتری و تایپ متون، کمال همکاری را داشتند قدردانی می گردد.

محمد علی لغوی

پائیز ۱۳۹۷